

Acanthocalyx nepalensis ssp. nepalensis

© Harry Jans - www.jansalpines.com

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Acanthocalyx* is samengesteld uit twee Griekse woorden: *akanthos*, wat doorn of stekel betekent, en *kalyx*, wat kelk betekent. Deze naam verwijst naar de stekelige schutbladen die de bloemkelk omringen, een kenmerkende eigenschap voor dit geslacht. De soortaanduiding *nepalensis* is een geografische verwijzing en betekent afkomstig uit Nepal, waar het type-exemplaar oorspronkelijk werd verzameld. De toevoeging *ssp. nepalensis* duidt aan dat dit de ondersoort is die als type fungeert voor de soort, het zogeheten autoniem. In het verleden werd de plant ingedeeld bij het geslacht *Morina*, waardoor de naam Nepalese morina soms nog opduikt in oudere literatuur, hoewel dit taxonomisch achterhaald is.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Taxonomie

- Rijk: Plantae
- Stam: Tracheophyta
- Klasse: Magnoliopsida
- Orde: Dipsacales
- Familie: Caprifoliaceae
- Geslacht: *Acanthocalyx*
- Soort: *Acanthocalyx nepalensis*
- Ondersoort: *Acanthocalyx nepalensis* ssp. *nepalensis*

Synoniemen

De plant heeft in de loop der tijd diverse namen gekend, voornamelijk door verschuivingen tussen geslachten. Het meest bekende synoniem is *Morina nepalensis*. Andere synoniemen die men in botanische databases zoals die van Kew Gardens kan tegenkomen zijn *Morina nana* en *Acanthocalyx nepalensis* zonder de toevoeging van de ondersoort, aangezien de soortomschrijving vaak de ondersoort omvat. In sommige classificaties wordt *Morina betonicoides* ook als synoniem of nauw verwant beschouwd.

Variëteiten en cultivars

Er zijn van de specifieke ondersoort *Acanthocalyx nepalensis* ssp. *nepalensis* nauwelijks commerciële cultivars met fantasienamen in omloop. De plant wordt vrijwel uitsluitend als botanische variëteit verhandeld door gespecialiseerde kwekerijen van rotsplanten en alpenflora. De natuurlijke variatie binnen de soort is aanwezig, maar heeft niet geleid tot een breed assortiment aan benaamde selecties zoals bij grotere siergewassen. Soms wordt *Acanthocalyx delavayi* verward met deze soort, maar dit is een apart taxon.

Familie

De plant behoort volgens de moderne APG IV-classificatie tot de familie Caprifoliaceae (kamperfoeliefamilie). Binnen deze familie wordt het geslacht geplaatst in de onderfamilie Morinoideae. In oudere systemen werd deze groep vaak als een zelfstandige familie behandeld, de Morinaceae, of ondergebracht bij de Dipsacaceae (kaardebolfamilie). De bloemstructuur vertoont duidelijke verwantschap met de kaardebollen.

Hoogte

Acanthocalyx nepalensis ssp. *nepalensis* blijft aanzienlijk kleiner dan de bekendere *Morina longifolia*. De plant vormt een laag rozet van bladeren waaruit de bloemstengels oprijzen. De totale hoogte tijdens de bloei varieert doorgaans tussen de 20 en 50 centimeter. Hiermee is het een ideale plant voor de voorgrond van een border of voor in een rotstuin.

Bloemkleur

De bloemen hebben een opvallende kleur die varieert van paarsrood tot diep roze, en soms neigt naar purper. De bloemen zijn buisvormig met een openstaande lip. In tegenstelling tot sommige verwanten die verkleuren na bevruchting, is de kleur bij deze ondersoort vrij stabiel, hoewel de intensiteit kan variëren afhankelijk van de standplaats en de bodemgesteldheid.

Bladkleur

Het blad is frisgroen tot donkergroen en heeft een leerachtige textuur. De bladeren zijn langwerpig en, zoals kenmerkend voor deze groep, aan de randen voorzien van stekels. Ze doen denken aan het blad van een distel, hoewel ze doorgaans iets minder agressief gestekeld zijn dan die van *Morina longifolia*. Het blad vormt een dichte pol.

Bloeiperiode

De bloei valt in de zomermaanden. In het West-Europese klimaat verschijnen de bloemen meestal in juli en augustus. De bloei kan enkele weken aanhouden. De bloemen staan in kransen of compacte hoofdjes aan de top van de stengel, wat zorgt voor een geconcentreerde kleurexpositie gedurende de bloeiperiode.

Standplaats

Deze plant is een ware liefhebber van open, lichte plekken en verlangt een zonnige standplaats. De bodem moet bovenal uitstekend gedraineerd zijn. *Acanthocalyx nepalensis* ssp. *nepalensis* groeit van nature op stenige hellingen en alpenweiden, en verdraagt absoluut geen stagnerend vocht rond de wortels, vooral niet in de winter. Een stenige, humusrijke grond die diep doorwortelbaar is, geniet de voorkeur.

Herkomst

Het verspreidingsgebied van deze ondersoort ligt in de hoge bergketens van Azië. De plant is inheems in de Himalaya-regio, waaronder Nepal, Bhutan en delen van Noord-India, evenals in de bergachtige provincies van Zuidwest-China zoals Yunnan en Sichuan. De plant groeit daar op aanzienlijke hoogtes, vaak tussen de 3000 en 4500 meter.

Soort gewas

Het betreft een kruidachtige vaste plant. De plant heeft een polvormende groeiwijze en beschikt over een vlezige penwortel waarmee hij diep in de rotsachtige bodem kan reiken naar vocht en voedingsstoffen. Vanwege zijn formaat en eisen wordt hij in tuinen geclassificeerd als rotsplant.

Vermeerderingswijze

De meest betrouwbare methode voor vermeerdering is zaaien. Zaden kunnen het beste direct na rijping of in de winter worden gezaaid in een koude bak, aangezien een koudeperiode de kieming bevordert (koudekiemers). Scheuren of delen van de plant is riskant vanwege de lange penwortel; de plant houdt niet van verstoring aan het wortelgestel. Wortelstekken zijn mogelijk voor ervaren kwekers.

Klimaatzone

De plant is zeer winterhard gezien zijn herkomst uit het hooggebergte en valt in klimaatzone 5 tot 8. Koude is zelden het probleem, maar de combinatie van nattigheid en kou in de winter (zoals vaak in Nederland en België voorkomt) kan fataal zijn voor de wortels. Bescherming tegen wintervocht door middel van een glasplaat of een zeer goed drainerende plek (bijvoorbeeld in een verhoogd bed of rotstuin) is aan te bevelen.

Insecten

Door de leerachtige en stekelige bladeren is *Acanthocalyx nepalensis* ssp. *nepalensis* relatief onaantrekkelijk voor slakken en veel andere bladvreterende insecten. De bloemen zijn echter rijk aan nectar en trekken bestuivers aan zoals hommels, bijen en in het gebied van herkomst ook vlinders. Specifieke plagen zijn nauwelijks bekend, hoewel bladluis incidenteel kan voorkomen op de jonge, zachte bloeistengels.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:324488-1>

https://www.efloras.org/florataxon.aspx?flora_id=2&taxon_id=200022554

Samenvatting

Onderwerp	Details
Nomenclatuur/etymologie	<i>Acanthocalyx</i> (stekelige kelk), <i>nepalensis</i> (uit Nepal).
Taxonomie	Rijk: Plantae, Familie: Caprifoliaceae, Geslacht: <i>Acanthocalyx</i> .
Synoniemen	<i>Morina nepalensis</i> , <i>Morina nana</i> .
Variëteiten en cultivars	Geen cultivars gangbaar; botanische ondersoort.
Familie	Caprifoliaceae (Kamperfoeliefamilie).
Hoogte	20- 50 cm.
Bloemkleur	Paarsrood tot diep roze.
Bladkleur	Groen, stekelig/distelachtig.
Bloeiperiode	Juli- augustus.
Standplaats	Volle zon, uitstekend gedraineerde, stenige bodem.
Herkomst	Himalaya (Nepal, Bhutan), Zuidwest-China.
Soort gewas	Vaste plant, rotsplant.
Vermeerderingswijze	Zaaien (koudekiemers), wortelstek.
Klimaatzone	Zone 5-8 (Winterhard maar vochtgevoelig).
Insecten	Trekt bijen/hommels aan; weinig last van plagen.